

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

PROGRAME ȘCOLARE

I S T O R I E

CLASELE a V-a – a VIII-a

Aprobate prin ordin al ministrului
Nr. _____ / _____

București, 2009

NOTĂ DE PREZENTARE

Actualele programe școlare au fost elaborate din perspectiva trecerii de la modelul de proiectare curriculară centrat pe obiective – elaborat și implementat în sistemul românesc de învățământ la mijlocul anilor '90 – la modelul centrat pe competențe. Adoptarea noului model de proiectare curriculară este determinată, pe de o parte, de nevoia de a realiza actualizarea formatului și unitatea concepției programelor școlare la nivelul ciclurilor de învățământ gimnazial și liceal. Pe de altă parte, acest demers asigură racordarea la dezvoltările curriculare actuale, centrate pe rezultate explicite și evaluabile ale învățării.

Prezentul document conține Programele școlare de *Istorie* și se adresează profesorilor care predau această disciplină, la clasele a V-a – a VIII-a.

Programele școlare sunt concepute pentru trunchiul comun și au în vedere:

- curriculumul nucleu (1 oră/săpt. pentru clasele a V-a – a VII-a și 2 ore/ săpt. pentru clasa a VIII-a);
- curriculumul nucleu extins (2 ore/săpt. pentru clasele a V-a – a VII-a) marcat prin asterisc (*).

Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene privind competențele-cheie din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți (2006/962/EC) conturează, pentru absolvenții învățământului obligatoriu, un „profil de formare european” structurat pe opt domenii de competențe-cheie: Comunicare în limba maternă, Comunicare în limbi străine, Competențe matematice și competențe de bază în științe și tehnologii, Competențe sociale și civice, Competența digitală, A învăța să înveți, Spirit de inițiativă și antreprenoriat, Sensibilizare și exprimare culturală. Competențele sunt definite ca ansambluri de cunoștințe, deprinderi și atitudini care urmează să fie formate până la finele școlarității obligatorii, de care are nevoie fiecare tânăr pentru împlinirea și dezvoltarea personală, pentru cetățenia activă, pentru incluziune socială și pentru angajare pe piața muncii. Structurarea acestor competențe-cheie se realizează la intersecția mai multor paradigme educaționale și vizează atât unele domenii „academice”, cât și aspecte inter- și transdisciplinare, metacognitive, realizabile prin efortul mai multor arii curriculare.

Contribuția disciplinei *Istorie* la formarea și dezvoltarea competențelor-cheie europene include atât contribuția directă, prin susținerea formării și dezvoltării anumitor competențe-cheie, cât și contribuția indirectă cu privire la alte competențe-cheie. Disciplina *Istorie* contribuie la formarea progresivă a competențelor-cheie pentru educația pe parcursul întregii vieți, recomandate de Parlamentul și Consiliul Uniunii Europene, cu precădere în ceea ce privește următoarele domenii de competențe-cheie:

- Competențe sociale și civice
- Spirit de inițiativă și antreprenoriat
- Sensibilizare și exprimare culturală
- Comunicare în limba maternă
- Competența digitală
- A învăța să înveți

Programele școlare pentru *Istorie* au la bază și promovează următoarele principii:

- centrarea demersului didactic pe elev, ca subiect al activității instructiv - educative;
- accentuarea caracterului practic - aplicativ al demersului didactic;
- dezvoltarea unei strategii didactice necesare formării și dezvoltării competențelor;

- asigurarea coerenței și a progresului la nivelul disciplinei, precum și a transferabilității competențelor-cheie, prin deschiderea către abordări inter- și transdisciplinare cu celelalte discipline de studiu, în interiorul ariei curriculare „*Om și societate*”;
- compatibilizarea curriculumului național cu cel european, prin formarea domeniilor de competențe, indispensabile vieții active într-o societate a cunoașterii specifică secolului XXI;
- asigurarea calității educației.

Prin disciplina *Istorie*, în gimnaziu, se continuă și se aprofundează demersul inițiat în învățământul primar, în ceea ce privește formarea unui cetățean creativ, cu abilități de comunicare socială, verbală și non-verbală, având un set de valori care să-i orienteze activitatea și care să coreleze evenimente din trecut cu realitățile prezentului, pentru a contribui, în mod direct, la proiectarea unui viitor favorabil lui și societății în care trăiește.

“Istoria” reprezintă, în gimnaziu, disciplina care:

- formează și dezvoltă gândirea creativă, prin metodele și tehnicile specifice de investigare a faptelor istorice ;
- contribuie la conștientizarea interdependențelor dintre identitate și alteritate, dintre local și național, respectiv global, dintre drepturi și responsabilități, dintre ideile și comportamentul propriu și mediul socio-economic și cultural etc.;
- contribuie la construirea unei vieți de calitate, prin valorile promovate;
- favorizează fundamentarea unei culturi generale, necesară oricărui cetățean al unei societăți democratice.

Pe parcursul celor patru ani de studiu, efortul intelectual al elevului este gradat vizând formare și dezvoltarea competențelor specifice prin intermediul conținuturilor asociate acestora.

În clasele a V-a – a VII-a programa școlară îi familiarizează pe elevi cu evoluția omenirii începând din Preistorie și ajungând în contemporaneitate. Programele școlare pentru clasele a V-a – a VI-a abordează teme referitoare la importanța oamenilor și a mediului înconjurător în apariția și în evoluția unor civilizații din întreaga lume, în Antichitate și în Evul Mediu, în timp ce programa școlară pentru clasa a VII-a prezintă faptele istorice, considerate relevante pentru epoca modernă și cea contemporană. Pentru clasele a V-a – a VII-a sunt obligatorii formarea și dezvoltarea competențelor specifice cărora le sunt asociate conținuturile care nu au asterisc(*), inclusiv termenii istorici, conceptele și problemele de atins. În clasa a VIII-a programa școlară vizează aprofundarea istoriei românilor, abordată din perspectiva influențelor reciproce exercitate între spațiul și timpul istoric, între planul politic și cel socio-cultural, între politica internă și afirmarea în relațiile internaționale. Pentru clasa a VIII-a sunt obligatorii formarea și dezvoltarea tuturor competențelor specifice pe baza conținuturilor asociate acestora, prin programa școlară.

Pornind de la ideea că un demers de proiectare curriculară trebuie să acorde conceptului de competență semnificația unui „organizator” în relație cu care sunt stabilite finalitățile învățării, sunt selectate conținuturile specifice și sunt organizate strategiile de predare-învățare-evaluare, actuala programă școlară a urmărit valorizarea cadrului european al competențelor-cheie la următoarele niveluri: formularea competențelor generale și selectarea seturilor de valori și atitudini; organizarea elementelor de conținut și corelarea acestora cu competențele specifice; elaborarea sugestiilor metodologice.

Programa școlară are următoarele componente:

- notă de prezentare;
- competențe generale, definite la nivelul disciplinei de studiu, având un grad ridicat de generalitate și de complexitate;
- valori și atitudini care accentuează dimensiunea afectiv-atiudinală și morală a învățării din perspectiva contribuției specifice a *Istoriei*, la atingerea finalităților educației;
- competențe specifice și unități de conținut, corelate astfel încât o anumită competență specifică să poată fi formată/ dezvoltată prin diferite unități de conținut, în contextul în care competențele specifice se formează pe parcursul unui an de studiu și decurg din competențele generale;
- sugestii metodologice care cuprind recomandări pentru proiectarea demersului didactic.

COMPETENȚE GENERALE

1. Utilizarea eficientă a comunicării și a limbajului de specialitate.
2. Exersarea demersurilor și a acțiunilor civice democratice.
3. Aplicarea principiilor și a metodelor adecvate în abordarea surselor istorice.
4. Folosirea resurselor care susțin învățarea permanentă.

VALORI ȘI ATITUDINI

Educația pentru cetățenie și valori democratice presupune însușirea valorilor, atitudinilor și a comportamentelor specifice manifestării morale autonome și responsabile din punct de vedere civic, precum și dezvoltarea capacității de integrare activă în grupuri socio-culturale și profesionale diferite. În acest context, competențele generale și specifice, care trebuie formate prin procesul de predare-învățare-evaluare a istoriei, promovează următoarele valori, atitudini și comportamente:

- Coerență și rigoare în gândire și acțiune
- Gândire critică și flexibilă
- Relaționarea pozitivă cu ceilalți
- Respectarea drepturilor fundamentale ale omului
- Dezvoltarea atitudinilor pro-active în viața personală și cea socială
- Antrenarea gândirii prospective prin înțelegerea rolului istoriei în viața prezentă și ca factor de predicție a schimbărilor
- Rezolvarea pe cale non-violentă a conflictelor
- Acceptarea reprezentărilor multiple asupra istoriei, culturii, vieții sociale
- Asumarea diversității etnice, sociale, religioase și culturale.

CLASA a V-a

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1. 1. Utilizarea termenilor specifici cronologiei, Preistoriei și epocii antice, în diferite situații de comunicare scrisă sau orală</p> <p>3.1. Identificarea și clasificarea surselor istorice</p> <p>3.2. Stabilirea, pe baza surselor istorice, a elementelor evoluției grupurilor umane și civilizației omenești</p>	<p>INTRODUCERE ÎN STUDIUL ISTORIEI Termeni istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - definirea istoriei, izvoarele istoriei; - omul și mediul; - cronologia: definiție, tipuri (mileniu, secol, deceniu, epocă, eră - î.Hr/ d.Hr.). <p>Conținuturi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Omul și mediul • Marile zone de apariție a civilizației <p>PREISTORIA UMANITĂȚII Termeni istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - familie, vecini, relații de rudenie, sedentarizare; - evoluția uneltelor, a ceramicii și a așezărilor. <p>Conținuturi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Apariția, evoluția și răspândirea grupurilor umane <p>ORIENTUL ANTIC OMUL ȘI MEDIUL Termeni istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - agricultură, păstorit, meșteșug, *troc, comerț, căi de comunicație. <p>Conținuturi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Popoarele Orientului Antic <p>DE LA ORAȘELE-STATE LA IMPERII Termeni istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oraș-stat, regat, imperiu, dinastie, sclavi; - proprietatea asupra pământului*. <p>Conținuturi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reconstituirea istoriei unui oraș-stat • Regate și imperii din Orientul Antic <ul style="list-style-type: none"> • studiu de caz: Egiptul, Persia, *regatul evreilor • *Viața cotidiană în Orientul Antic <p>MOȘTENIREA CULTURALĂ A ORIENTULUI ANTIC Termeni istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cultură, scriere, papirus; - arhitectură, piramidă, *templu, sculptură. <p>Conținuturi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Școala, literatura, cunoștințele științifice, arta <ul style="list-style-type: none"> • studiu de caz: Piramidele

<p>3.5. Stabilirea unor asemănări și a unor deosebiri între civilizațiile Antichității, pe baza surselor istorice date</p> <p>2.2.. Manifestarea interesului pentru valorile lumii antice prin realizarea a unui proiect istoric</p> <p>4.1. Elaborarea de instrumente grafice folosind informații referitoare le timp si spațiu.</p>	<p>LUMEA ROMANĂ OMUL ȘI MEDIUL Termini istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - așezarea și locuitorii Italiei în antichitate; <p>REPUBLICA ROMANĂ Termini istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rege, senat, patrician, plebeu; - *consul, *tribun al poporului, provincie; - *dictatură, principe; - războaiele din peninsulă; - organizarea primelor provincii; <p>Conținuturi:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Roma: De la regalitate la republică <ul style="list-style-type: none"> • studiu de caz: *Legea celor 12 table •*Războaiele punice <p>IMPERIUL ROMAN Termini istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - administrația, romanizarea; - *viața cotidiană. <p>Conținuturi:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Principatul •Întinderea și organizarea Imperiului <p>CULTURA ROMANĂ Termini istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - arhitectură, artă. <p>Conținuturi:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Influența culturii și civilizației romane în lume <p>DECLINUL IMPERIULUI ROMAN Termini istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - anarhie militară, dominat, patronat, colonat; - religie oficială, creștinare; - încercări de reformare a Imperiului. <p>Conținuturi:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Criza Imperiului Roman •Creștinismul de la Constantin cel Mare la Theodosius I •Menținerea Imperiului Roman de Răsărit <ul style="list-style-type: none"> • studiu de caz: *Constantinopolul <p>GENEZA LUMII ÎN MILENIUL I D.HR. CONSTITUIREA REGATELOR ROMANO-GERMANE Termini istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - noii stăpâni ai pământului, regalitatea barbară, aristocrație militară; - *economie naturală. <p>Conținuturi:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Formarea de noi popoare europene •Imperiul Carolingian
---	--

CLASA A VI-A

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1.1. Utilizarea termenilor istorici specifici Evului Mediu în diferite situații de comunicare scrisă sau orală</p> <p>3.1. Localizarea în timp și în spațiu a faptelor istorice din Evul Mediu, pe baza surselor istorice</p> <p>3.2. Descrierea unui fapt istoric din Evul Mediu, utilizând informații din surse istorice, cunoscute sau la prima vedere</p> <p>3.3. Compararea informațiilor din surse istorice referitoare la un aspect al civilizațiilor medievale, în vederea stabilirii unor asemănări și a unor deosebiri</p> <p>2.1. Realizarea, în echipă, prin asumarea unor responsabilități, a unui proiect</p> <p>4.1. Selectarea surselor istorice pentru susținerea sau combaterea unui punct de vedere</p>	<p>LUMEA MEDIEVALĂ OMUL ȘI MEDIUL Termeni istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - progrese tehnice; - orășenime, atelier meșteșugăresc, breaslă, *manufactură; - viața cotidiană. <p>Conținuturi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Satul medieval <ul style="list-style-type: none"> • Studiu de caz: Descrierea unui sat medieval • Orașul medieval: centru meșteșugăresc și comercial <ul style="list-style-type: none"> • Studiu de caz: Constantinopol <p>SOCIETATEA FEUDALĂ Termeni istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - proprietatea asupra pământului, nobilime, țărănime liberă, țărănime aservită, domeniu feudal; - senior, vasal, ierarhie feudală. <p>Conținuturi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Societatea medievală în Europa <p>BISERICA ÎN EVUL MEDIU Termeni istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mănăstire; - cruciadă; - catolicism și ortodoxism. <p>Conținuturi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Marea schismă a bisericii creștine (1054) • Cruciadele <p>CULTURA ȘI SOCIETATEA ÎN EVUL MEDIU Termeni istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - școală, universitate; - literatură medievală; - arhitectură, stiluri (romanice, gotice, bizantine, orientale). <p>Conținuturi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Literatura medievală <ul style="list-style-type: none"> • Studiu de caz: *Cântecul lui Roland • Arhitectura medievală <ul style="list-style-type: none"> • Studiu de caz: Descrierea unei biserici, catedrale, mănăstiri sau a unui castel medieval <p>STATUL MEDIEVAL Termeni istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - fărâmițare feudală; - adunarea stărilor, monarhie; - suveranitate, suzeranitate, tribut; - raportul dintre nobilime și puterea centrală; - *forme de organizare politică. <p>Conținuturi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organizarea statului în Europa medievală

	<ul style="list-style-type: none"> • Studiu de caz: Franța, Germania, *Imperiul Bizantin • Formarea statelor medievale românești • Formarea și expansiunea Imperiului Otoman <ul style="list-style-type: none"> • Studiu de caz: Raporturile Țărilor Române cu Poarta în secolul al XV-lea-al XVI-lea
<p>1.2. Utilizarea termenilor istorici specifici Epocii Moderne, în diferite situații de comunicare scrisă sau orală</p> <p>3.4. Localizarea în timp și în spațiu a faptelor istorice de la sfârșitul Evului Mediu și din Epoca Modernă, pe baza surselor istorice</p> <p>3.5. Descrierea unui fapt istoric de la sfârșitul Evului Mediu și din Epoca Modernă, utilizând informații selectate din surse istorice, cunoscute sau la prima vedere</p> <p>3.6. Compararea informațiilor din surse istorice referitoare la un aspect al civilizațiilor de la sfârșitul Evului Mediu și din Epoca Modernă, în vederea stabilirii unor asemănări și a unor deosebiri</p> <p>2.2. Participarea la realizarea unui proiect istoric, de grup, care evidențiază rolul personalităților în faptele istorice</p>	<p>NAȘTEREA LUMII MODERNE</p> <p><i>EUROPA ÎN EXPANSIUNE</i> Termeni istorici, concepte, probleme de atins: - burghezi, companie comercială; - domeniu colonial, conchistador; - progrese tehnice și invenții. Conținuturi: • De la atelierul meșteșugăresc la manufactură • Principalele descoperiri geografice și consecințele lor</p> <p><i>RENAȘTEREA ȘI UMANISMUL</i> Termeni istorici, concepte, probleme de atins: - umanism, Renaștere; - afirmarea limbilor naționale în cultură; - tiparul. Conținuturi: • Renașterea în Italia. Influențe culturale în Europa</p> <p><i>REFORMA RELIGIOASĂ ȘI CONSECINȚELE SALE</i> Termeni istorici, concepte, probleme de atins: - reformă religioasă, Contrareforma, reforma bisericii catolice și consecințele sale. Conținuturi: • Reforma și Contrareforma • Războiul de 30 de ani și consecințele sale</p> <p>EPOCA MODERNĂ</p> <p><i>EUROPA ÎN SECOLELE XVII-XVIII</i> Termeni istorici, concepte, probleme de atins: - monarhie absolutistă, monarhie constituțională, separarea puterilor în stat, drepturile omului, "Declarația Drepturilor". Conținuturi: • Manifestări ale absolutismului monarhic • Monarhia constituțională din Anglia • Iluminismul și reprezentanții săi • Studiu de caz: *Voltaire, *J. J. Rousseau, Montesquieu, Iosif al II-lea</p> <p><i>REVOLUȚII ALE EPOCII MODERNE</i> Termeni istorici, concepte, probleme de atins: - revoluție, teroare, dictatură, lovitură de stat, directorat, consulat; - imperiul francez. Conținuturi: • Revoluția americană</p>

<p>4.2. Realizarea de comparații referitoare la fapte istorice, utilizând informații din medii non-formale</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Revoluția din Franța: de la Adunarea Stărilor Generale la Convenția Iacobină <ul style="list-style-type: none"> • Studiu de caz: “Declarația Drepturilor Omului și Cetățeanului” • Franța de la Consulat la Imperiu <ul style="list-style-type: none"> • Studiu de caz: Codul lui Napoleon
<p>2.3. Realizarea, în grup, a planului unei dezbateri pe o temă istorică</p>	<p>LECȚII DE SINTEZĂ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Călători și călătorii în Evul Mediu. 2. Statutul femeii în Evul Mediu. 3. *Viața copiilor în Evul Mediu.

CLASA a VII-a
COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1.1. Utilizarea termenilor istorici specifici secolului al XIX-lea, în diferite situații de comunicare scrisă sau orală</p> <p>2.1. Construirea, prin cooperare, a unui proiect referitor la un aspect al civilizației din secolul al XIX-lea</p> <p>3.1. Localizarea în timp și plasarea în spațiu a faptelor istorice din secolul al XIX-lea, pe baza surselor istorice</p> <p>3.2. Prezentarea unui fapt istoric din secolul al XIX-lea, utilizând informații selectate din surse istorice</p> <p>3.3. Prezentarea unor asemănări și a unor deosebiri între aspecte ale civilizației secolului al XIX-lea, pe baza informațiilor din surse istorice, cunoscute sau la prima vedere</p>	<p>LUMEA LA ÎNCEPUTUL SECOLULUI AL XIX-LEA Termeni istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stat liberal, *liberalism, democrație, partid politic, vot censitar, vot universal; - răspândirea și impactul ideilor revoluției franceze. <p>Conținuturi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Instituții politice în Europa la începutul secolului al XIX-lea <p>REVOLUȚIA TEHNOLOGICĂ ȘI EXPANSIUNEA SOCIETĂȚII INDUSTRIALE Termeni istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - revoluție industrială, capitalism, concurență, fabrică, lucrători industriali, industrie, profit, salariu, socialism, sindicalism, grevă; - descoperiri științifice, invenții tehnice și consecințele lor; - urmările revoluției industriale și agrare. <p>Conținuturi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Revoluția industrială și agrară <ul style="list-style-type: none"> • studiu de caz: *Anglia, *Franța, *S.U.A, *Germania <p>EUROPA ÎNTRE ABSOLUTISM ȘI LIBERALISM RESTAURAȚIE ȘI REVOLUȚIE ÎNTRE 1815-1848 Termeni istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mișcare de eliberare națională, restaurație, - "Problema Orientală"; - forme de acțiune politică (conspirații, memorii, revoluții). <p>Conținuturi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Congresul de la Viena; Sfânta Alianță și eșecul politicii sale <ul style="list-style-type: none"> • studiu de caz: *Grecia (1821-1829) • Românii în contextul raporturilor internaționale în Sud-Estul Europei <ul style="list-style-type: none"> • studiu de caz: *Revoluția de la 1821 • studiu de caz: *Statutul Transilvaniei în Imperiul Habsburgic <p>REVOLUȚIA DIN 1848-1849 ÎN EUROPA Termeni istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - revoluție socială, program revoluționar, revoluție națională, guvern provizoriu, imperiu multinațional; - *nașterea ideologiilor naționale. <p>Conținuturi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dimensiuni ale revoluțiilor: revoluția în Franța, revoluția în Imperiul Habsburgic <ul style="list-style-type: none"> • studiu de caz: *Germania, *Italia.

<p>3.4. Stabilirea relației de cauzalitate pentru un fapt istoric din secolul al XIX-lea, în surse istorice date</p> <p>4.1. Utilizarea surselor istorice pentru susținerea unui punct de vedere.</p>	<p>STAT ȘI NAȚIUNE ÎN A DOUA JUMĂTATE A SECOLULUI AL XIX-LEA</p> <p>Termeni istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - națiune, stat național, unificare politică, unitate națională, independență; - căi și mijloace de unificare politică și statală. <p>Conținuturi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Noi state naționale și multinaționale <ul style="list-style-type: none"> • studiu de caz: Italia, Germania, *S.U.A., Austro-Ungaria <p>CIVILIZAȚIA LA RĂSCRUCE DE SECOLE ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ</p> <p>Termeni istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizare; - noile descoperiri științifice și tehnice și consecințele lor; - *modernizarea societății. <p>Conținuturi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tehnica în slujba războiului • Oameni de știință și descoperirile lor <ul style="list-style-type: none"> • studiu de caz: *Louis Pasteur și medicina, *T. A. Edison și electricitatea, *A. G. Bell și telefonul <p>ARTĂ ȘI SOCIETATE</p> <p>Termeni istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - academie, ateneu, bibliotecă națională; - rolul culturii în societate. <p>Conținuturi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Viața cotidiană reflectată în artă și literatură <ul style="list-style-type: none"> • studiu de caz: Personalități ale culturii
<p>1.2. Utilizarea termenilor istorici specifici secolului al XX-lea, în diferite situații de comunicare scrisă sau orală</p> <p>2.2. Rezolvarea în echipă a unor probleme/ situații-problemă, prin negocierea soluțiilor identificate</p>	<p>PRIMUL RĂZBOI MONDIAL ȘI URMĂRILE SALE</p> <p>CRIZE ȘI CONFLICTE</p> <p>Termeni istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - neutralitate, război total, principiul autodeterminării; - alianțele politico-militare și urmările lor. <p>Conținuturi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harta politică a lumii la începutul secolului al XX-lea; principalele zone de conflict <ul style="list-style-type: none"> • studiu de caz: Statutul internațional al României (1878-1914) <p>PRIMUL RĂZBOI MONDIAL</p> <p>Termeni istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - război mondial, război fulger; - pretextul și cauzele războiului; <p>Conținuturi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Un nou mod de purtare a războiului <ul style="list-style-type: none"> • studiu de caz: Viața cotidiană în perioada războiului

<p>3.5. Localizarea în timp și plasarea în spațiu a faptelor istorice din secolul al XX-lea, pe baza surselor istorice</p> <p>3.6 Prezentarea unui fapt istoric referitor la secolul al XX-lea, utilizând informații selectate din surse istorice</p> <p>3.7 Prezentarea unor asemănări și a unor deosebiri între aspecte ale civilizației secolului al XX-lea, pe baza informațiilor din surse istorice, cunoscute sau la prima vedere</p> <p>3. 8. Stabilirea relației de cauzalitate pentru un fapt istoric din secolul al XX-lea, în surse istorice date</p> <p>4.2. Utilizarea tehnologiilor de informare și comunicare pentru obținerea surselor necesare rezolvării unei situații problemă</p>	<ul style="list-style-type: none"> Planuri de reorganizare a lumii și urmările războiului <ul style="list-style-type: none"> • studiu de caz: "Cele 14 puncte" • studiu de caz: Harta lumii după conferințele din 1919-1922 <p>DEMOCRAȚIE ȘI TOTALITARISM (1922-1939) Termeni istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - democrație, emanciparea femeii, *criză economică, comunism, fascism, *nazism, antisemitism, revizionism, *conciliatorism; - parlamentarism și autoritarism politic; - eșecul menținerii păcii. <p>Conținuturi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • State democratice și state totalitare <ul style="list-style-type: none"> • studiu de caz: *Franța, *Marea Britanie, *U.R.S.S., *Germania, *Italia • Tensiunile internaționale și crize politico-diplomatice <ul style="list-style-type: none"> • studiu de caz: Mari diplomați *N.Titulescu, *L. Barthou • studiu de caz: *München (1938), *Pactul sovieto-german (1939) <p>AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL Termeni istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Axa, Națiunile Unite, *ultimatum, lagăr de muncă forțată, lagăr de exterminare, Holocaust, mișcare de rezistență, capitulare necondiționată; - dimensiunile războiului (economică, politică, ideologică, militară). <p>Conținuturi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Operațiuni militare și victoria Națiunilor Unite <ul style="list-style-type: none"> • studiu de caz: Mișcarea de rezistență antifascistă • Sfârșitul războiului și Conferința de pace de la Paris (1947) <p>LUMEA POSTBELICĂ ȘI PROBLEMELE SALE Termeni istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - "democrație populară", "război rece"; - evoluții economice și politice. <p>Conținuturi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Instaurarea sistemului totalitar în Europa de Est - statele comuniste <ul style="list-style-type: none"> • studiu de caz: Rezistența față de regimul comunist • Europa divizată - Războiul rece și urmările sale <ul style="list-style-type: none"> • studiu de caz: *Planul Marshall, *Statutul Berlinului (1948-1989) • studiu de caz: Declarația universală a drepturilor omului (1948) • Conferința pentru securitate și cooperare în Europa <p>LUMEA LA ÎNCEPUTUL MILENIULUI III Termeni istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - economie de piață, *con competiție economică, progres tehnologic, NATO, Uniunea Europeană, globalizare;
---	---

<p>2.3. Dezvoltarea unei atitudini pozitive față de sine și față de ceilalți, în cadrul unei dezbateri</p>	<ul style="list-style-type: none"> - societate civilă, mișcare civică, stat de drept, drepturile omului; - criza sistemului comunist; societățile în tranziție: rolul instituțiilor politice și al statului. <p>Conținuturi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Istoric, valori și instituții europene • studiu de caz: Anul 1989 în Europa. <ul style="list-style-type: none"> • studiu de caz: *Integrarea europeană și atlantică. <p>LECȚIE DE SINTEZĂ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Europa și lumea extraeuropeană în epoca modernă. 2. Este istoria <i>magistra vitae</i>?
--	--

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1.1. Utilizarea termenilor istorici specifici cronologiei, civilizațiilor preistorice, antice și medievale, din spațiul românesc, în diferite situații de comunicare scrisă sau orală</p> <p>2.1. Rezolvarea unor situații-problemă, prin utilizarea adecvata a surselor istorice referitoare la fapte din istoria românilor, desfășurate în Antichitate și în Evul Mediu</p> <p>3.1. Localizarea în timp și plasarea în spațiu a faptelor din istoria românilor, desfășurate în Antichitate și în Evul Mediu, pe baza surselor istorice</p> <p>3.2. Stabilirea unor relații între aspectele unui fapt istoric din Antichitate și din Evul Mediu, pe baza surselor istorice</p>	<p>INTRODUCERE</p> <p>Termeni istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - istoriografie, demografie; - mediul geografic și oamenii; - unitate și diversitate în civilizația spațiului românesc. <p>Conținuturi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mediul și oamenii • studiu de caz: Rolul Carpaților și al Mării Negre în istorie • Duratele timpului istoric <p>CIVILIZAȚII PREISTORICE ȘI ANTICE</p> <p>Termeni istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cultura arheologică, arta preistorică; - guvernator, dăva, romanizare, urbanizare; - sincretism religios, daci liberi. <p>Conținuturi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Civilizații preistorice • Geto-dacii și contactele cu lumea mediteraneană • Regalitate și religie • Integrarea geto-dacilor în lumea romană <p>ROMANITATEA ORIENTALĂ ÎN MILENIUL MARILOR MIGRAȚII</p> <p>Termeni istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sedentari și migratori; - creștinism, continuitate, etnogeneză; - romanitatea orientală. <p>Conținuturi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Romanitate și creștinism • Autohtoni și migratori. Așezarea ungarilor în Panonia • Formarea poporului român și a limbii române <p>STATUL MEDIEVAL ȘI INSTITUȚIILE SALE</p> <p>Termeni istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cnezat, voievodat, descălecat, “țară”; - domnie, dinastie, sfat domnesc, mitropolie; - “oastea cea mare”; - adunarea țării, comitat, ținut, județ, district, scaun. <p>Conținuturi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Formațiuni politice românești și statele vecine

3.3. Analizarea unui fapt istoric din istoria românilor în Antichitate sau în Evul Mediu, pe baza surselor istorice

3.4. Compararea informațiilor din surse istorice, referitoare la un aspect al civilizației românești în Evul Mediu, în vederea acceptării unor puncte de vedere diferite

3.5. Formularea unor opinii referitoare la un fapt istoric din istoria românilor în Antichitate sau în Evul Mediu, pe baza surselor istorice

4.1. Includerea informațiilor obținute în medii non-formale în prezentarea faptelor istorice

- Transilvania de la voievodat la principat
- Întemeierea statelor medievale Țara Românească, Moldova, Dobrogea

LUMEA RURALĂ ȘI LUMEA URBANĂ ÎN EVUL MEDIU

Termeni istorici, concepte, probleme de atins:

- satul, "obiceiul pământului", robie;
- târg.

Conținuturi:

- Lumea orașului:
 - studiu de caz: Organizarea unei comunități urbane – Sighișoara. Cetăți și târguri medievale - Câmpulung
 - studiu de caz: Organizarea obștii. O zi din viața unui țăran șerb

ȚĂRILE ROMÂNE ȘI STATELE VECINE ÎNTRE DIPLOMAȚIE ȘI CONFRUNTARE

Termeni istorici, concepte, probleme de atins:

- suzeranitate, vasalitate.
- Statutul internațional al Țărilor Române în secolele al XV-lea – al XVIII-lea.

Conținuturi:

- Voievozii români în lupta antiotomană: Mircea cel Bătrân, Iancu de Hunedoara, Ștefan cel Mare, Vlad Țepeș, Mihai Viteazul
- Anul 1600 – Mihai Viteazul
- Politică și diplomație în secolele XVII-XVIII: Matei Basarab, Vasile Lupu, Șerban Cantacuzino, Constantin Brâncoveanu, Dimitrie Cantemir
 - studiu de caz: Românii în viziunea călătorilor străini

CULTURA MEDIEVALĂ ÎN SPAȚIUL ROMÂNESC

Termeni istorici, concepte, probleme de atins:

- letopiseț, limbi de cultură, arhitectură;
- Țările Române - spațiu multicultural;
- mănăstirile - centre de cultură.

Conținuturi:

- Cronicari, cărturari și cartea în spațiul românesc
- Arta ecleziastică și laică

SOCIETATEA ROMÂNEASCĂ ÎNTRE TRADIȚIE ȘI MODERNITATE (SECOLUL AL XVIII-LEA - PRIMA JUMĂTATE A SECOLULUI AL XIX-LEA)

Termeni istorici, concepte, probleme de atins:

- iluminism, reforme, biserică unită, națiune,
- principiul separării puterilor în stat;
- tendințe de modernizare în societatea românească;
- începuturile formării națiunii moderne.

Conținuturi:

	<ul style="list-style-type: none"> • Regimul habsburgic și mișcarea de emancipare politico-socială în Transilvania • Regimul fanariot în Moldova și în Țara Românească • Chestiunea orientală și Principatele Romane • studiu de caz: Anul 1821 în istoria românilor • Regulamentele Organice
<p>1.2. Utilizarea termenilor istorici specifici faptelor istorice din spațiul românesc în Epoca Modernă și în secolul al XX-lea, în diferite situații de comunicare scrisă sau orală</p> <p>2.2. Participarea la acțiuni care valorizează trecutul localității sau al regiunii</p> <p>2.3 Realizarea, prin cooperare, a unei investigații istorice, care implică relaționarea pozitivă cu ceilalți</p> <p>2.4. Rezolvarea unor situații-problemă , prin utilizarea adecvata a surselor istorice referitoare la fapte din istoria românilor, desfășurate Epoca Modernă și în secolul al XX-lea</p> <p>3.6. Localizarea în timp și plasarea în spațiu a faptelor din istoria românilor, desfășurate în Epoca Modernă și în secolul al XX-lea, pe baza surselor istorice</p>	<p>CONSTITUIREA ROMÂNIEI MODERNE</p> <p>Termeni istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - “partidă națională”, locotenența domnească, adunări ad-hoc, secularizare; - constituție, monarhie constituțională, partide politice, vot censitar; - constituirea statului național român; - orientări în politica externă; - mișcarea de emancipare în teritoriile românești aflate sub dominație străină. <p>Conținuturi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Revoluția din 1848-1849 • Unirea Principatelor Române și reformele lui Alexandru Ioan Cuza • Începuturile vieții politice moderne în România <ul style="list-style-type: none"> • studiu de caz: Constituția din 1866 • Românii din Basarabia, Bucovina și Transilvania • studiu de caz: Memorandum-ul • Cucerirea independenței de stat și unirea Dobrogei • Războiul pentru întregirea națională • Formarea statului național unitar <ul style="list-style-type: none"> • studiu de caz: Rezoluția de la Alba Iulia <p>CULTURA NAȚIONALĂ ÎN SECOLUL AL XIX - LEA</p> <p>Termeni istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - curente și instituții culturale: Astra; Academia; - accentuarea influențelor occidentale în cultura română; - afirmarea conștiinței naționale; cultura minorităților. <p>Conținuturi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Învățământ, literatură și artă în spațiul românesc <ul style="list-style-type: none"> • studiu de caz: Mihai Eminescu, Ateneul Român • Contribuții ale românilor la dezvoltarea științei și a tehnicii <p>ROMÂNIA ÎNTRE DEMOCRAȚIE ȘI AUTORITARISM</p> <p>Termeni istorici, concepte, probleme de atins:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vot universal, regență; - cenzură, dictat, regim autoritar, dictatură militară, partid unic;

3.7. Stabilirea unor relații între aspectele unui fapt istoric din Epoca Modernă și din secolul al XX-lea, pe baza surselor istorice

3.8. Analizarea unui fapt istoric din istoria românilor în Epoca Modernă și în secolul al XX-lea, pe baza surselor istorice

3.9. Compararea informațiilor din surse istorice, referitoare la un aspect al civilizației românești în Epoca Modernă și în secolul al XX-lea, în vederea acceptării unor puncte de vedere diferite

3.10. Formularea unor opinii referitoare la un fapt istoric din istoria românilor în Epoca Modernă și în secolul al XX-lea, pe baza surselor istorice

4.2. Utilizarea tehnologiilor de informare și comunicare pentru obținerea surselor necesare formulării unui punct de vedere

- democrația interbelică și problemele ei;
- forme politice autoritariste în deceniile patru și cinci ale secolului al XX-lea.

Conținuturi:

- România după Marea Unire
 - studiu de caz: Integrarea provinciilor românești și statutul minorităților
- Monarhia și partidele politice în România interbelică
 - studiu de caz: Constituția din 1923
- România în al Doilea Război Mondial
 - studiu de caz: "Anul 1940"
 - studiu de caz: Tragedia evreilor și a romilor în perioada 1938-1944

ROMÂNIA DUPĂ AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL

Termeni istorici, concepte, probleme de atins:

- sovietizare, etatizare, colectivizare, industrializare forțată, "revoluție culturală", poliție politică;
- deportare, muncă forțată, lagăr de muncă, deținuți;
- democrație, societate civilă, practici democratice, constituție; statutul minorităților;
- instituții și mecanisme de exercitare a puterii politice, "reeducare", represiunea comunistă, opozanți și disidențe, rezistența anticomunistă, destalinizare și desovietizare;
- etapele regimului comunist;
- revenirea la instituțiile democratice.

Conținuturi:

- Evoluții specifice ale regimului comunist 1945-1989
- Decembrie 1989. Context și consecințe
- Revenirea la democrație
 - studiu de caz: Constituția din 1991

LECȚII DE SINTEZĂ

- Programul politic pașoptist și crearea României moderne
- România și sistemul de la Versailles
- Viața cotidiană în perioada interbelică

SUGESTII METODOLOGICE

Lectura integrală și personalizată a programei școlare și înțelegerea logicii interne a acesteia reprezintă condiții indispensabile în vederea bunei desfășurări a activității cadrelor didactice. În cadrul programei, din fiecare competență generală derivă competențe specifice cărora le sunt asociate conținuturi, prin intermediul cărora se formează și se dezvoltă aceste competențe.

Modul de prezentare a programelor, prin sistematizare în rubrici, reliefează conexiunea între competențe specifice și conținuturile asociate acestora. Rubricile existente (competențe specifice, respectiv, unități de conținuturi, organizate în funcție de epocă istorică sau de secol) au ca scop evidențierea conținuturilor care favorizează formarea și dezvoltarea anumitor abilități. Majoritatea competențelor specifice se formează prin mai multe conținuturi și oferă elevilor posibilitatea aplicării lor în viața reală.

Procesul didactic se concentrează pe elev, ca subiect al activității instructiv – educative, fapt ce presupune antrenarea demersurilor care caracterizează învățarea permanentă, așa cum sunt:

- utilizarea unor strategii didactice care să pună accent pe: construcția progresivă a cunoașterii; flexibilitatea abordărilor și parcursul diferențiat; coerență și abordări inter- și transdisciplinare
- utilizarea unor metode active care pot contribui la dezvoltarea capacității de comunicare a elevilor, necesară în situații reale, care stimulează potențialul creativ și capacitatea de adaptare a acestora și care dezvoltă atitudini pozitive față de sine și față de ceilalți;
- exersarea lucrului în echipă, a cooperării și/sau a competiției și dezvoltarea capacității de investigare și valorizare a propriei experiențe;
- realizarea unor activități care stimulează curiozitatea pentru studiul istoriei.

Sunt recomandate demersuri didactice bazate pe învățarea prin descoperire, simulare, studierea surselor istorice, dezbateră, jocul de rol, care au avantajul de a permite alternarea formelor de activitate și care favorizează corelarea experiențelor anterioare de învățare cu noile învățări.

Actuala programă școlară valorifică exemplele de activități de învățare din programele anterioare (elaborate după modelul centrat pe obiective), oferind astfel cadrelor didactice un sprijin concret în elaborarea strategiilor de predare care să permită trecerea reală de la centrarea pe conținuturi, la centrarea pe experiențe de învățare.

În formarea competențelor specifice, cadrul didactic poate propune activități adecvate elevilor și condițiilor concrete din clasă sau poate opta pentru utilizarea activităților de învățare exemplificate prin programă.

Astfel, pentru clasa a V-a exemple de activități de învățare pot fi: exerciții de alcătuire a unor axe cronologice, enunțuri, scurte prezentări, pe baza informațiilor din surse istorice; citirea și comentarea izvoarelor istorice, în funcție de competența specifică; exerciții pentru recunoașterea termenilor istorici în surse diferite, realizarea unei mape care să cuprindă surse selectate în funcție de un criteriu dat; la clasa a VI-a sunt recomandate: exerciții de folosire a termenilor istorici în comunicarea orală sau scrisă, completarea unor enunțuri lacunare folosind termenii dintr-o listă dată; construirea de rebusuri pe o temă istorică, la clasa

a VII-a: compararea informațiilor provenite din surse istorice diferite; dezbaterăa unor cazuri reale sau imaginare care implică stereotipii, iar la clasa a VIII-a: exerciții de lectură critică a diferitelor tipuri de surse istorice, utilizarea de surse de informare diferite pentru prezentarea unui fapt sau proces istoric, exerciții de folosire adecvată a terminologiei istorice etc.

În conceperea și în realizarea activităților de învățare, profesorii vor avea în vedere și dimensiunea atitudinală a acestora, contribuind astfel la formarea stilului de învățare al elevilor și la utilizarea rezultatelor învățării în viața reală.

Utilizarea surselor istorice în predarea istoriei trebuie să se afle permanent în atenția profesorului. Strategiile didactice focalizate pe utilizarea surselor istorice trebuie să ia în considerare utilitatea sursei în formarea competențelor specifice și multiperspectivitatea, ca "mod de a gândi, a selecta, a examina și a utiliza dovezi provenind din diferite surse pentru a lămurii complexitatea unei situații și pentru a descoperi ceea ce s-a întâmplat și de ce" (Stradling, R.: 2001). Activitățile propuse trebuie să contribuie la înlăturarea stereotipurilor, a discriminării și a automatismelor de gândire, precum și la cultivarea spiritului tolerant.

Gândirea critică este considerată un factor-cheie în învățarea eficientă. Antrenarea acestui tip de gândire poate avea ca punct de plecare strategii bazate pe lectura activă, formularea opiniilor personale, elaborarea argumentelor, formulare de întrebări, elaborare de texte .

Utilizarea investigației ca demers didactic favorizează aplicarea, în mod creativ, a cunoștințelor dobândite, în situații noi și variate. Metoda presupune definirea precisă a sarcinii de lucru, înțelegerea acesteia de către elevi și rezolvarea propriu-zisă, prin care își formează și își dezvoltă competențele. În acest mod este stimulată inițiativa elevilor pentru luarea deciziilor și se realizează atât o înțelegere profundă asupra temei investigate, cât și motivarea în realizarea activităților propuse. Demersul investigativ se poate raporta la trei etape esențiale: definirea problemei (care direcționează clar activitatea elevului, demersul propus fiind bine structurat); alegerea metodei adecvate (se realizează de către profesor care arată elevilor ce să facă, furnizează informațiile necesare selectării surselor/ informațiilor etc.), identificarea soluției acceptabile. În momentul propunerii investigației, profesorul trebuie să clarifice: așteptările pe care le are de la elevi, cunoștințele și abilitățile exersate, nivelul de înțelegere la care se situează, precum și rezultatele învățării obținute în urma acestei activități, însoțite de modul de apreciere.

Proiectul este o activitate complexă de învățare care poate fi folosită și ca instrument de evaluare, atât formativă, cât și sumativă. Proiectul este o activitate individuală și/sau în grup, care pune elevii în situația de a lua decizii, de a comunica și negocia, de a lucra și învăța în cooperare, de a realiza activități în mod independent, de a împărtăși celorlalți cele realizate/ învățate. Proiectul îi solicită pe elevi: să facă o cercetare (investigație); să realizeze proiectul propriu-zis (inclusiv un produs care urmează a fi prezentat: dosar tematic, ghid, expoziție etc.); să facă prezentarea publică a proiectului.

Sarcinile profesorului vizează organizarea activității, consilierea (dă sugestii privind surse sau proceduri) și încurajarea participării elevilor. Luarea de decizii pentru rezolvarea pe cont propriu de către elevi a dificultăților întâmpinate constituie o parte importantă a învățării prin proiect. Este important ca instrucțiunile emise de profesor să fie clare, specifice și să conțină și o limită de timp pentru îndeplinirea obiectivelor.

Evaluarea reprezintă o componentă organică a procesului de învățare. În perspectiva unui demers educațional centrat pe competențe, se recomandă utilizarea cu preponderență a evaluării continue, formative. Alături de formele și instrumentele clasice de evaluare, este necesar a fi utilizate forme și

instrumente complementare, cum sunt: proiectul, portofoliul, autoevaluarea, evaluarea în perechi, observarea sistematică a activității și a comportamentului elevilor. Procesul de evaluare va pune accent pe:

- corelarea directă a rezultatelor evaluate cu competențele specifice vizate de programa școlară;
- valorizarea rezultatelor învățării prin raportarea la progresul școlar al fiecărui elev;
- utilizarea unor metode variate de comunicare a rezultatelor școlare.